

Samenwerken in de Eurodelta: werkdossier

Het Eurodeltagebied wordt gevormd door Nederland, Vlaanderen en de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen. Tussen deze gebieden bestaan verschillende soorten interacties, zoals vervoersstromen, concurrentie tussen bijvoorbeeld havens en grensoverschrijdende projecten. Vanuit de gedachte dat je samen sterk staat en vanuit de gedachte dat economische activiteiten in de nabije regio een spin-off geven in de eigen regio, zijn er daarnaast verschillende gemeenschappelijke belangen voor het gehele gebied te onderscheiden.

De Raad voor Verkeer en Waterstaat heeft een aantal onderzoeken laten uitvoeren naar de verwevenheid van de Eurodelta (NEA), naar het (nationale) beleid dat zich op die verwevenheid richt (TNO Bouw en Ondergrond) en naar grote infrastructurele projecten in de Eurodelta (TNO Bouw en Ondergrond). De focus bij deze onderzoeken ligt vooral op het beleidsterrein van Verkeer en Waterstaat. Hoewel bij andere beleidsterreinen wellicht vergelijkbare patronen zichtbaar zijn, zijn deze niet onderzocht.

De informatie is als volgt gestructureerd:

- Samenhang binnen de Eurodelta: feiten en cijfers en fenomenen die de samenhang illustreren
- Kansen van samenwerking in de Eurodelta
- Indicatie van knelpunten voor benutten kansen

Tenslotte is er enige algemene informatie opgenomen over de Eurodelta. Deze informatie geeft geen beeld van samenhang, kansen of knelpunten maar geeft enige achtergrond. Documenten:

- startpresentatie (openen van dit bestand kan enige tijd duren)
- verslagen expertmeetings 13 april en 25 augustus 2005

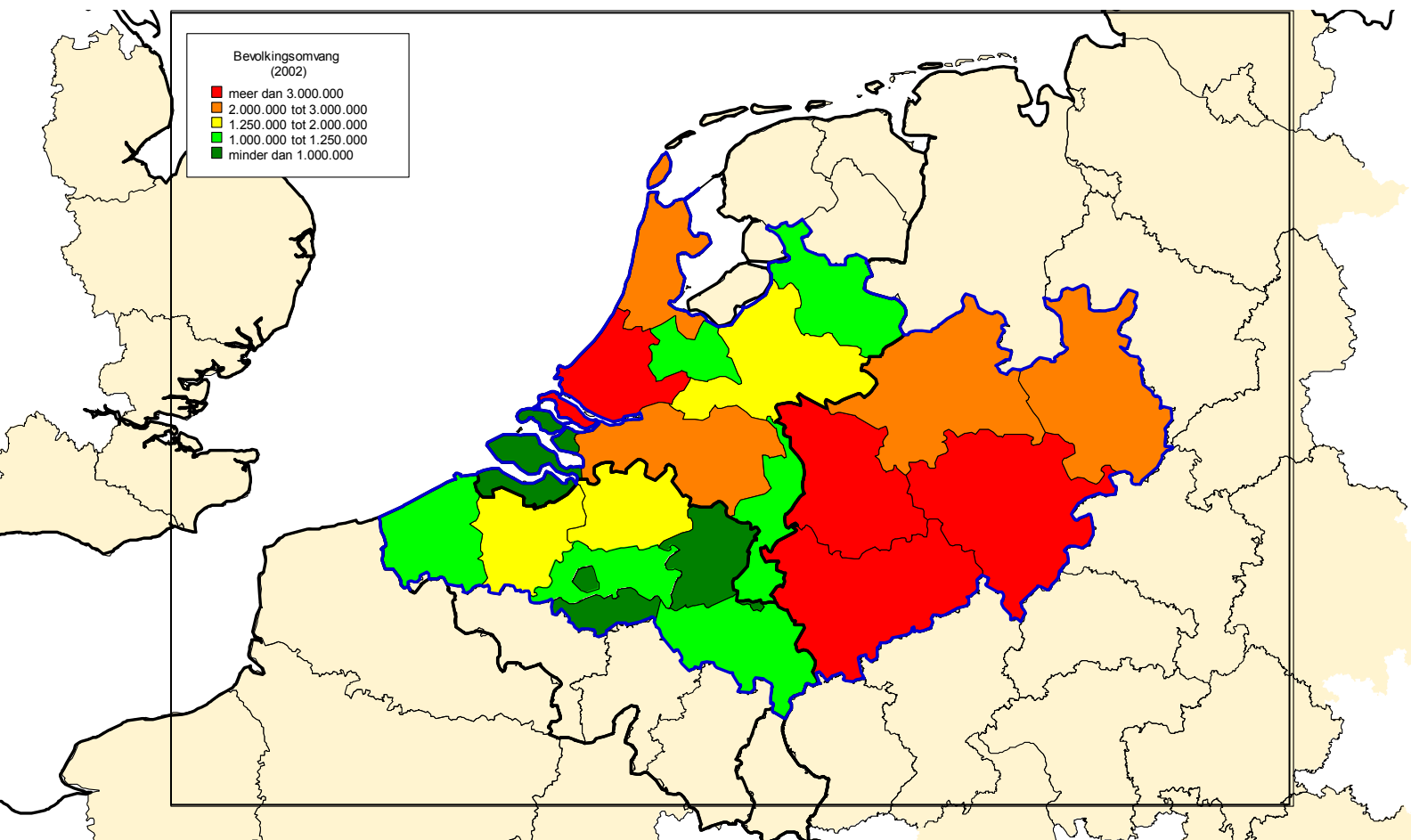
Samenhang binnen de Eurodelta

Bij het verzamelen van de gegevens is het Eurodeltagebied afgebakend als in [deze figuur](#) weergegeven. De regio-indeling is op NUTS-2 niveau aangegeven. In de NUTS-nomenclatuur wordt het economisch gebied van de Europese Unie onderverdeeld in regio's. Elke lidstaat wordt onderverdeeld in NUTS-1 regio's die op hun beurt weer worden verdeeld in NUTS-2 regio's, enzovoort. In België en Nederland valt de NUTS-2 indeling samen met de provincies, in Duitsland is Noordrijn-Westfalen ingedeeld in 5 regio's.

Al het vervoer betreft interregionaal vervoer, vervoer binnen een regio is dus niet meegerekend. In de transportstromen zijn uitsluitend de landmodaliteiten weg, binnenvaart, rail en pijpleidingen in beschouwing genomen. Zeevervoer is buiten beschouwing gelaten.

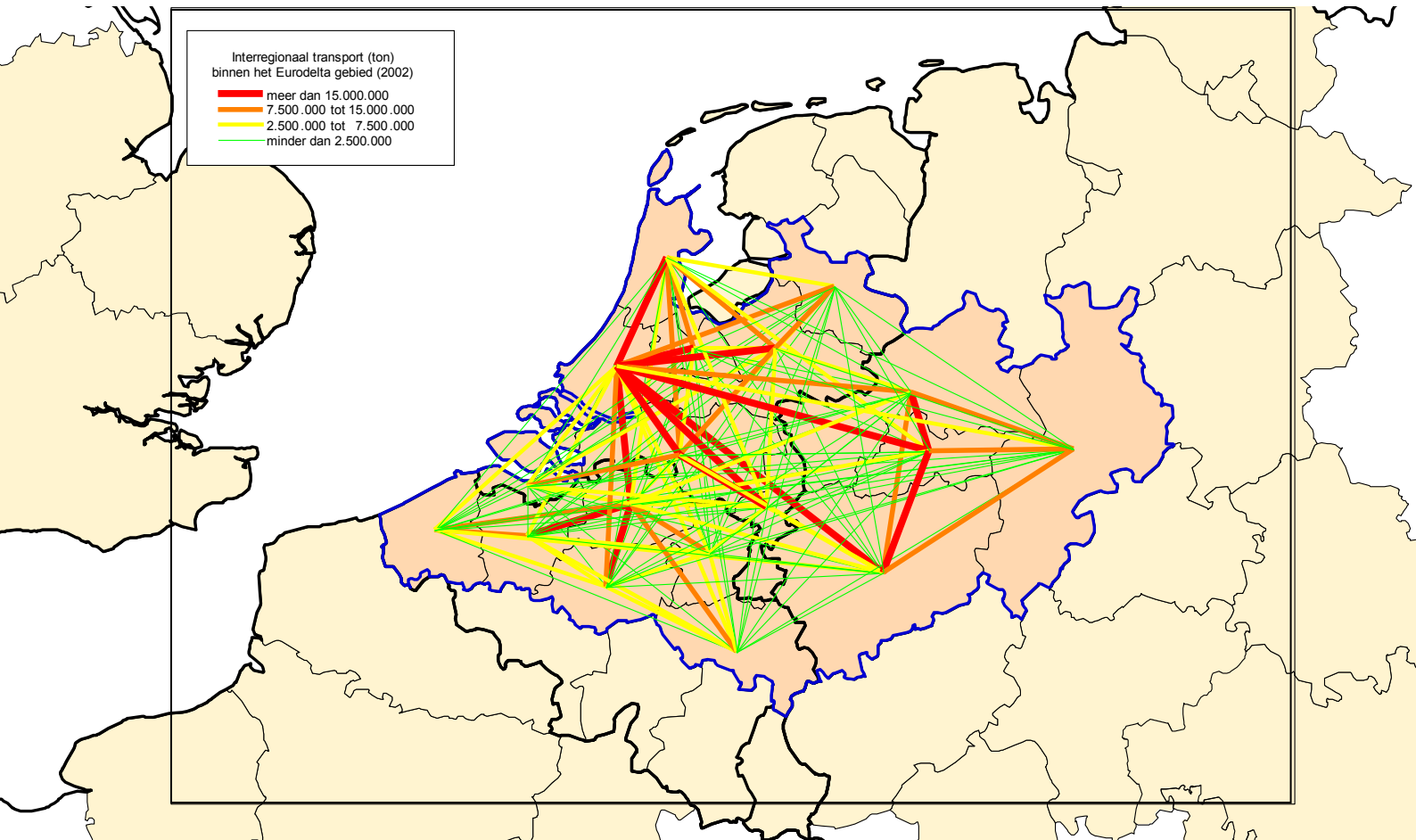
Algemene gegevens:

- Bevolking in het Eurodeltagebied

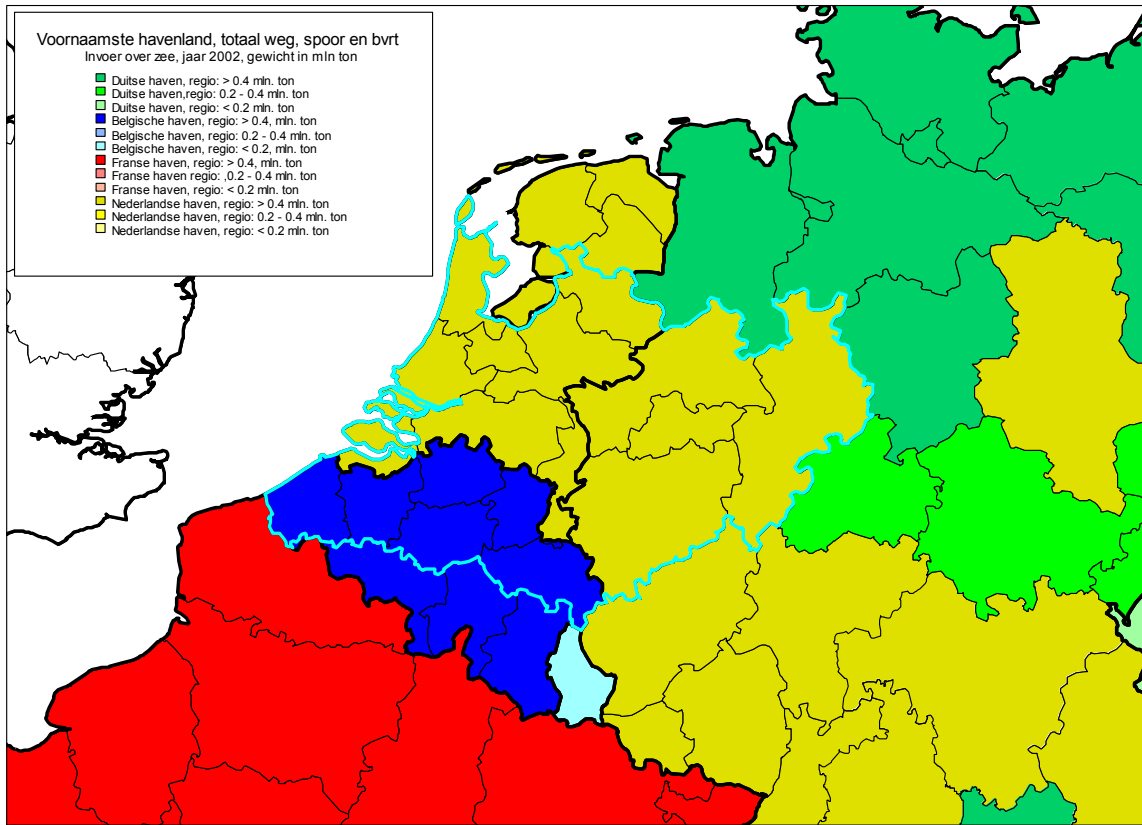

Goederenvervoer

- Goederenvervoer – onderlinge transportstromen in het Eurodeltagebied

- Dominante havens (landen) per achterlandregio, invoer over zee 2002

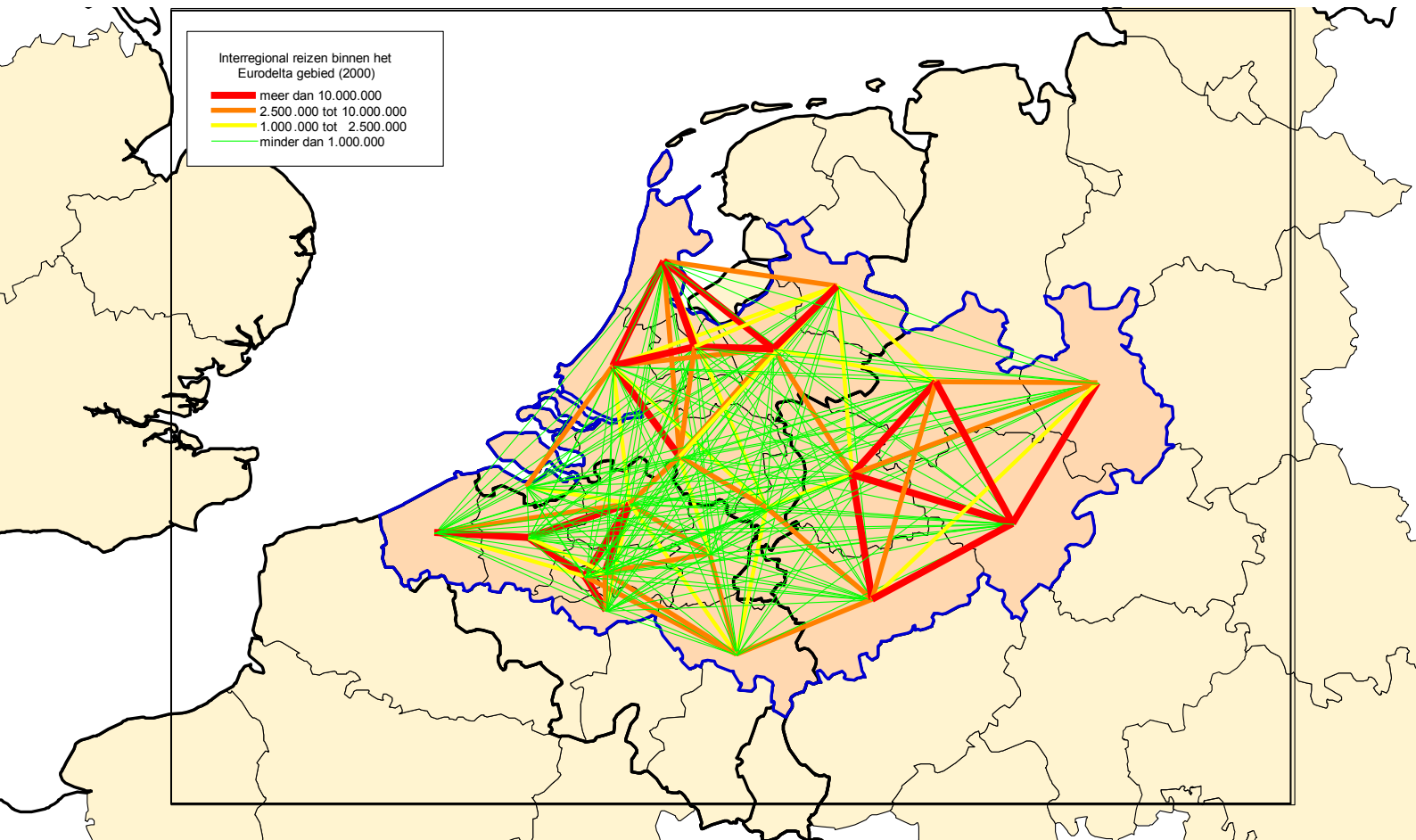

- Tabellen 1 tot en met 16. Voor de jaren 1995, 2002 en 2020 (prognoses) zijn elk 15 tabellen beschikbaar. De tabellen 1 tot en met 10 hebben betrekking op transport, de tabellen 11 tot en met 15 op handel. Handelsstromen onderscheiden zich als volgt van transportstromen: als handel tussen bijv. Engeland en Keulen in Rotterdam wordt overgeslagen zonder bewerking, is deze geklassificeerd als één handelsstroom tussen Engeland en Keulen en bestaat uit twee transportstromen (tussen Engeland en Rotterdam en tussen Rotterdam en Keulen). Vindt wel bewerking plaats in de Rotterdamse haven, dan is ook sprake van twee handelsstromen (Engeland- Rotterdam en Rotterdam- Keulen). Deze tabellen zijn allemaal los bij het advies te downloaden.

De meeste tabellen bevatten 15 kolommen; in 4 maal 3 kolommen een procentuele verdeling tussen drie gebieden (intern- binnen het Eurodeltagebied-, extern-EU en extern-niet-EU) welke samen per 3 kolommen optellen tot 100%; als laatste wordt per tabel in drie kolommen de absolute waarde gegeven. Als EU wordt de EU-25 gehanteerd.

Personenvervoer

- Personenvervoer – onderlinge stromen in het Eurodeltagebied

- Personenvervoer – binnen en buiten Eurodeltagebied

Percentage van de totale reizen binnen het Eurodeltagebied tov de totale reizen met herkomst of bestemming in het Eurodeltagebied

Modaliteit	Enkele reizen binnen de Eurodelta (% van alle enkele reizen)				Aantal reizen
	BE-deel	DE-deel	NL-deel	Totaal Eurodelta	Totaal
Weg	91,4	64,4	89,9	83,4	1.719.235.548
Spoor	92,1	61,6	89,8	84,9	206.130.453
Lucht	14,7	4,1	8,2	7,9	21.082.972
Totaal	91,0	63,2	89,0	82,8	1.946.448.970

Aandelen binnenlands en internationaal vervoer binnen het Eurodeltagebied

Modaliteit	Binnenlands vervoer (%)	Internationaal vervoer (%)	Aantal reizen
Weg	94,0	6,0	1.434.290.772
Spoor	92,1	7,9	175.106.972
Lucht	90,5	9,5	1.669.508
Totaal	93,8	6,2	1.611.067.250

Uit de analyses die de Raad voor Verkeer en Waterstaat heeft laten uitvoeren blijkt dat Nederland en zijn buurlanden ruimtelijk-economisch sterk met elkaar verbonden zijn. De samenhang binnen het Eurodeltagebied wordt bovendien geïllustreerd door de volgende fenomenen, met hoofdzakelijk een regionaal karakter:

- grensoverschrijdende vervoersstromen;
- wederzijdse afhankelijkheid bij het waterbeheer (kwaliteit en kwantiteit);
- grensoverschrijdende milieugevolgen, o.a. door vervoersstromen;
- internationale oriëntatie van distributiecentra;
- grensoverschrijdend gebruik van economische functies en verzorgingsfuncties;
- grensoverschrijdende samenwerking in de onderwijs-, welzijns- en socioculturele sector.

Internationale oriëntatie van distributiecentra

De aanwezigheid van distributiecentra met een duidelijk internationale oriëntatie in het Eurodeltagebied geeft een indicatie van de grensoverschrijdende samenhang binnen het gebied. Hier zijn voor het **Nederlandse** en **Belgische** deel van het Eurodeltagebied de distributiecentra in beeld gebracht.

Nederlandse deel van het Eurodeltagebied

Onderstaande tabel geeft de verdeling van de distributiecentra en het aantal distributiecentra per regio binnen het Nederlands deel van het Eurodeltagebied weer. In totaal gaat het om ongeveer 2000

Tabel Het aantal/aandeel (%) DC's met een internationale oriëntatie binnen het Nederlandse deel van het Eurodeltagebied (Bron: CBS 1999).

Regio	Percentage	Absoluut
Zuid-Holland	20	400
Noord-Holland	15	300
Zeeland	2	40
Noord-Brabant	21	420
Limburg	9	180
Gelderland	12	240
Utrecht	8	160
Overijssel	6	120

distributiecentra met een internationale oriëntatie.

Door ETIN-consultants is een overzicht gemaakt van 'European Distribution Centers' (EDC's) van buitenlandse bedrijven in Noord-Brabant. Een EDC is een distributiecentrum dat niet noodzakelijk verbonden is met een productievestiging. Het heeft als hoofdactiviteit enerzijds ontvangst en opslag van goederen, orderverzamelen en verzenden van goederen naar minstens vijf Europese landen. Anderzijds wordt het in toenemende mate betrokken wordt in 'value added logistics' (toegevoegde waarde logistiek), waarbij 'postponed manufacturing' (uitgestelde fabricage) gecombineerd wordt met distributieactiviteiten. Daardoor is het distributiecentrum een kritische link tussen de aanbodketen en de consument geworden. Onderstaande tabel laat de Noord-Brabantse EDC's zien.

Tabel EDC's in Noord-Brabant, 2004 (Bron: ETIN Consultants).

Company	Country	Product	City
Hays Logistics	England	logistic supplier	Veghel
<i>Schenker-BTL</i>	<i>Germany</i>	<i>logistics</i>	<i>Tilburg</i>
U.P.S. logistic group Nederland	USA	logistics	Best
ACAL Nederland	England	electronic/computer products	Eindhoven
NSK European distribution center	Japan	logistics	Tilburg
Federal Express Logistics	USA	logistics	Eindhoven
Bostik Findley	France	glue and off seal equipment	Den Bosch
MOL Logistic Netherlands	Japan	logistics	Tilburg
Caliber Logistics	USA	logistics	Breda
Omron Europe	Japan	electronic components	Den Bosch
Fluke Nederland	USA	test- and measurement equipment	Son
<i>Haribo</i>	<i>Germany</i>	<i>sweets</i>	<i>Breda</i>
Philip Morris	USA	tobacco	Bergen op Zoom
Aiwa Moerdijk	Japan	consumer electronics	Moerdijk
<i>Adidas</i>	<i>Germany</i>	<i>sport articles</i>	<i>Moerdijk</i>
Warnaco	USA	textiles	Klundert
Sony Logistics	Japan	consumer electronics	Tilburg
Ingram Micro	USA	computers	Tilburg
Daewoo Motor	Korea	automotive parts	Breda
Amgen	USA	pharmaceuticals	Breda
Canon	Japan	Office equipment	Roosendaal

Het Belgische deel van het Eurodeltagebied

Voor het Belgische deel van het Eurodeltagebied zijn min of meer vergelijkbare cijfers beschikbaar. Omdat het hier echter alleen gaat om zogenaamde EDC's zijn de absolute getallen niet vergelijkbaar met de cijfers voor het Nederlandse deel van het Eurodeltagebied.

Het aantal/aandeel(%) EDC's binnen het Belgische deel van het Eurodeltagebied (Bron: Europese distributiecentra en value added activities in Vlaanderen: economische betekenis en concurrentiepositie, 2002).

Regio	Percentage	Absoluut
Antwerpen	35	140
Limburg	20	80
Vlaams-Brabant	7	28
Liège	niet bekend	niet bekend
Oost-Vlaanderen	30	120
West-Vlaanderen	8	32

Grensoverschrijdend gebruik van economische functies en verzorgingsfuncties

Een indicator voor het grensoverschrijdend gebruik van economische functies en verzorgingsfuncties is het grensoverschrijdend gebruik van winkelvoorzieningen. In 2002 heeft professor J.A.H. Maks een boek geschreven met de titel 'Één munt, één Euregio?'. Binnen deze studie wordt ook ingegaan op het zogenaamde grensoverschrijdend winkelen in de 'Euregio'. In deze studie zijn 100 personen geënquêteerd in de steden Maastricht, Aachen, Liège en Hasselt, welke in het grensgebied van de drie landsdelen in de Eurodelta liggen. In de studie wordt geconstateerd dat het grensoverschrijdende winkelen de afgelopen jaren sterk lijkt te zijn toegenomen. In onderstaande wordt de 'winkelfrequentie' voor de jaren 1998 en 2001 weergegeven.

Frequentie grensoverschrijdend winkelen consumenten in 1998 en 2001 (%) (Bron: Universiteit van Maastricht, Prof. J.A.H. Maks, 2002).

Frequentie	1998	2001
Dagelijks	1	3
Wekelijks	10	8
Maandelijks	-	22
Enkele keren per jaar	26	29
Zelden	37	18
Nooit	26	20
Totaal	100	100

Noot: In 1998 is er geen onderscheid gemaakt tussen maandelijks en enkele keren per jaar.

De volgende tabel geeft het aantal geënquêteerde 'buitenlanders' weer. In de vier steden had 16% van de ondervraagden een buitenlandse nationaliteit.

Geënquêteerde 'buitenlanders' in 2001 (%) (Bron: Universiteit van Maastricht, Prof. J.A.H. Maks, 2002).

Nationaliteit	Maastricht	Aachen	Liège	Hasselt
<i>Nederlands</i>		8	11	3
<i>Duits</i>	6		7	0
<i>Belgisch</i>	8	8		
<i>Anders</i>	2	5	4	3
<i>Totaal</i>	16	21	22	6

In de studie van Maks wordt geconstateerd dat bijna 20% van de consumenten verwacht in de toekomst nog vaker grensoverschrijdend te gaan winkelen. Naast de vier onderzochte steden worden ook de andere steden in de Euregio en grensgemeenten geconfronteerd met een toename van het grensoverschrijdend winkelgedrag.

Het gebruik van onderwijsvoorzieningen 'over' de grens

Een laatste indicator van de samenhang in het Eurodeltagebied is het grensoverschrijdend gebruik van onderwijsvoorzieningen. Enkele voorbeelden daarvan zijn te zien in gegevens van de Universiteiten van Hasselt, Maastricht en Aachen.

De eerste tabel geeft de inschrijvingen aan de Universiteit van Hasselt (België), ingedeeld naar nationaliteit. In kolom drie is het percentage ten opzichte van het totaal aantal ingeschreven studenten terug te vinden. In kolom 4 is het percentage ten opzichte van het totaal aantal ingeschreven buitenlanders weergegeven.

Inschrijvingen aan de Universiteit van Hasselt (Bel).

Inschrijvingen	Absoluut	Perc. T.o.v. totaal	Perc. T.o.v. alle buitenlanders
Duitsers	2	0.1	1.1
Nederlanders	46	2.0	24.3
Alle buitenlanders	189	8.3	-
Alle inschrijvingen	2266	-	1198.9

Voor de Universiteit van Maastricht zijn vergelijkbare statistieken aanwezig. In de volgende tabel wordt een en ander weergegeven. In deze tabel is ook de ontwikkeling in de tijd te zien van het aantal Belgische en Duitse studenten. Hierbij moet opgemerkt worden dat de cijfers voor 2005 geen goed beeld geven omdat op het moment van inventarisatie de inschrijvingen voor het nieuwe studiejaar nog liepen.

Inschrijvingen aan de Universiteit van Maastricht.

	Studiejaar			
Nationaliteit	2002	2003	2004	2005
Belgische	643	632	671	457
Duitse	1387	1705	2217	2154

Tenslotte geeft de volgende tabel het aantal buitenlandse inschrijvingen aan de Universiteit van Aachen (Duitsland). Hierin is ook de verhouding van het aantal Duitsers en Belgen ten opzichte van het totale aantal buitenlanders opgenomen.

'Top 20' van buitenlandse inschrijvingen aan de Universiteit van Aachen (Bron: Universiteit van Aachen).

Inschrijvingen	Absoluut	Perc. T.o.v. alle buitelanders
China, VR	875	15.6
Türkei	424	7.6
Indien	274	4.9
Bulgarië	239	4.3
Kamerun	212	3.8
Griekenland	205	3.7
<i>België</i>	193	3.4
Iran	190	3.4
Polen	188	3.3
Luxemburg	181	3.2
Marokko	175	3.1
Indonesië	174	3.1
Rusland	154	2.7
<i>Niederlande</i>	151	2.7
Spanië	125	2.2
Süd Korea	125	2.2
Italië	96	1.7
Frankreich	81	1.4
Oekraïne	75	1.3
Thailand	71	1.3